

דף פרפראות וישלה

לרפואה שלימה: נתנאל בן יפה הי"ו

לזווג הגון: דוד בן אורה נ"י | מיכאל מאיר בן סמדר נ"י | אליהו בן אורית נ"י

להצלחת: יעקב בן אורה הי"ו - אושרית בת חנה תחי' | יוחאי בן אלישבע נ"י | יחזקאל דוד בן נעמי הי"ו

"וישלה יעקב מלאכים" (ל"ב - ד')

מלאכים ממש. (רש"י) התורה מציינת כמה פעמים שמלאכים ליוו את יעקב. א'. "ויפגעו בו מלאכי אלוקים", וגם בפרשתנו יעקב אבינו שלח מלאכים, ומלאכים של חו"ל ושל ארץ ישראל ליוו אותו. ואילו אצל שאר האבות לא מצאנו שהמלאכים הלכו איתם בכל אשר פנו. מבאר הרב מבריסק, שליעקב אבינו הייתה הבטחה של "ושמרתך בכל אשר תלך", והקיום של השמירה היה ע"י זה שנתלוו עמו מלאכים תמיד בכל מקום שהלך.

בספר "דולה ומשקה" כתב: יעקב התכוונן למלחמה, וידוע שבמלחמה כדי לנצח בדרך הטבע צריך שיהיו הכוחות הנלחמים שווים בכוחם פחות או יותר, והנה, עשיו עם ארבע מאות איש, ביחד ארבע מאות ואחד, ואילו יעקב וארבעת נשיו, רחל לאה זלפה ובלהה ועוד אחד עשר ילדיו ועוד חמשה רועים שהיו לו, שהרי לקח עמו רחלים, עיזים, פרות, אתונות וגמלים ורועה לכל עדר, הרי חמשה, ביחד עשרים ואחד איש, והיה חסר לו לעומת כוחותיו של עשיו שלוש מאות ושמונים בכדי להגיע לאיזון עם עשיו שהיה ארבע מאות ואחד, לכן שלח יעקב מלאכים ממש, "ממש" בגימטריה שלוש מאות ושמונים.

"עם לבן גרתי" (ל"ב - ה')

לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אבא "הוי גביר לאחייך", שהרי לא נתקיימה בי. (רש"י) בדברי רש"י ובדקדוק מילותיו רמוזים כוונתו של יעקב, יעקב רמז לעשיו שממדת ה"גביר" שבירכני אבא נתקיימה רק מחצה, כי הרי אני גר, אך האותיות **בי** לא נתקיימו, ואיני גביר, ומ"גביר" נשאר רק גר לבד.

אומר ר' דוד סולוביצ'יק ומה שכביכול לא נתקיימו ברכותיו של יעקב, שברכתו של יצחק "ויתן לך האלוקים", לא הייתה מכוונת שכבר למחרת יתברך יעקב במשמני ארץ, אלא כוונת הברכות לדורות הבאים. אך עשיו לא היה מעוניין בחשבונות של עתיד ונצח, כל מחשבותיו הם בהווה, מה הוא יוכל לחטוף ולהשיג. וזה מה ששלח לו יעקב, אני עצמי לא נעשיתי שר וחשוב אפילו שכבר עברו מאז שלושים שנה, וא"כ ראייה שהברכות אינם פועלות מיד, אלא רק לאחר כמה דורות, וא"כ לגביך אין כל הבדל, ולכן אינך כדאי לשנוא אותי.

"ויירא יעקב מאוד" (ל"ב - ח')

שמה ייהרג. (רש"י) התרגום יונתן בן עוזיאל כותב, יעקב פחד מזה שלא כיבד את הוריו עשרים שנה. וגם על הפסוק (י"ב) "הצילני נא", מתרגם יונתן בן עוזיאל, שאני מפחד ממנו שהוא עסק בכיבוד אב.

אומר ה"נחלת משה", שהדבר נרמז במילה מאד שהיא בגימטריה ארבעים וחמש, וגם הגימטריה שלכיבוד אב ארבעים וחמש. וזה "ויירא יעקב מאד" - על מה שלא קיים מצוות כיבוד אב וכלשון הפסוק (ויקרא י"ט - ג') "איש אמו ואביו תיראו" ואילו עשיו קיימה. עוד יש מפרשים שיעקב חשש שיענש על שנשא שתי אחיות והדבר רמז בפסוק "ויצר לו" על איסור אחר שלכאורה עבר "ואשה אל אחותה לא תקח לצרור" (ויקרא י"ח - ח), לכן "ויצר לו".

"ויאמר אם יבוא עשיו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה" (ל"ב - ט')

על כרחו כי אלחם עמו. (רש"י) צריך להבין איך יעקב היה כ"כ בטוח שמחנה אחד יישאר לפליטה, הרי יתכן שעשיו אחרי שיהרוג את כל המחנה יעבור למחנה השני להכותו, ועוד קשה, מדוע כתוב "המחנה האחת" שהוא לשון נקבה, וממשיך "והכהו" שהוא לשון זכר (על אף שמחנה מקבל גם זכר וגם נקבה)?

מתרץ החיד"א ב"נחל קדומים", וכן מתרץ המהרי"ל דיסקין, שקבלה הייתה בידי יעקב, כי ביום אחד ימותו שניהם. ולכן היה בטוח שמחנה אחד ינצל, כי במדרש כתוב, שהמרחק בין שתי המחנות היה מהלך יום אחד, וגם אם יצליח עשיו להרוג את המחנה הראשון ויעקב שהיה במחנה הראשון ייהרג, לא יצליח להגיע למחנה השני, כי ימות באותו יום לפני שיספיק להגיע למחנה השני. וזה מה שכתב רש"י, כי יהיה המחנה הנשאר לפליטה על כרחו כי אלחם עמו, וא"כ גם אם אהרג, הרי גם הוא ימות לפני שיגיע למחנה השני.

"והיה המחנה הנשאר לפליטה" (ל"ב - ט')

התקין עצמו לשלושה דברים, לדורון לתפילה ולמלחמה. (רש"י) שואלים, אם התפילה לא תועיל, מה יעילו הדורון והמלחמה. והתשובה, יעקב התפלל שהדורון יתקבל בסבר פנים יפות, או שינצח במלחמה. ובאמת צריך לומר, שהתקין את עצמו פירושו שיעקב "התקין את עצמו" לפני שאתה מתקן אחרים, התקן עצמך. שחוץ מהתפילה שהתפלל שיצליח, התפלל בינו לבין עצמו שיהיה ראוי בכלל שהתפילה תתקבל.

"ויוותר יעקב לבדו" (ל"ב - כ"ה)

"שנשתייר על פכין קטנים. (רש"י) מדוע חזר דווקא על פכים קטנים, אומר ה"חתם סופר", יעקב הוא איש אמת, אמת בגימטריה ארבע מאות ארבעים ואחד. ואם נוסיף לאמת את ה"פך" שהוא בגימטריה מאה, נקבל "ישראל" שבגימטריה חמש מאות ארבעים ואחד. וזה מה שרצה יעקב לתקן באותו מקום, אבל בא שרו של עשיו ובלבל ותקע כף - הפוך מפק, ומ"מ ניצח יעקב ולא הסכים לשחרר את המלאך עד שברכו וקרא את שמו "ישראל".

גאוה - עד גבול מסויים

"קטנתי מכל החסדים" (ל"ב - י"א) - הגמ' בסוטה (ה'). אומרת, תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה שבשמינית (של גאוה), אפילו שגאוה היא מידה מגונה, תלמיד חכם צריך שיהא בו בכל זאת שמץ ממנה. מבאר הגר"א מוילנא, מהי הלשון שמונה בשמינית? שפרשת וישלח היא הפרשה השמינית, והפסוק השמיני בפרשת וישלח הוא "קטונתי", לרמז שתלמיד חכם צריך ללמוד מהפסוק הזה, שגם בשעה שהוא מצליח ויש לו במה להתנשאות כמו שאמר יעקב "ועתה הייתי לשני מחנות", עליו לזכור שהכל בא לו בחסדי ה', ויגיע למדרגה של "קטנתי מכל החסדים". עוד כתב בספר "ניצוצי אהרן" לרבי אהרן חזן, חז"ל קראו לאדם המתנהג בגאוה "גס רוח", ביאור לשון חז"ל "גס רוח", הנה אמרו שלתלמיד חכם צריך שיהיה שמונה שבשמינית, זאת אומרת שהגאוה בשלמותה היא שישים וארבע חלקים, אלא שת"ח מותר שיהיה לו אחד משישים וארבע שהוא שמונה שבשמינית, נמצא שהמתגאה שלא שומר על השמונה שבשמינית, הרי יש לו את ס"ג חלקים הנותרים שבגאוה, וזהו ג"ס רוח.

שום דבר לא ברור מאליו

"קטנתי מכל החסדים ומכל האמת וכו' כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות" (ל"ב - י"א)

מה הקשר בין הבקשה לבין "ועתה הייתי לשני מחנות". ע"פ הפשט, יעקב אמר לעשיו, תראה כמה חסד עשה עמי הקב"ה. בהלך הייתי לבד, ובחזור "ועתה הייתי לשני מחנות" - במחנה אחד יש לי ארבע נשים ואחד עשרה ילדים, ובמחנה השני יש לי צאן, בקר, גמלים ואתונות. לכן הוא אומר "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך", מה החסדים, "כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות" - זהו החסד. **אומר על כך רבי יעקב גלינסקי**, כיום, לצערנו, אין אנו יודעים להעריך כלום. כל דבר נראה מובן מאליו, כאילו זה מגיע לנו. כשהיינו בסיביר, החיים לא היו שווים מאומה. מי חשב שיחיה בכלל, מי חשב שיזכה לבוא לארץ ישראל, יקים משפחה, יזכה לילדים, לנכדים ולנינים. וזהו החסד שעליו הצביע יעקב אבינו.

אחי או עשיו!?

"הצילני נא מיד אחי מיד עשיו" (ל"ב - י"ב) - לכאורה ליעקב אבינו היה רק אח אחד - עשיו, וא"כ מהי הכפילות אחי ועשיו? אומר ה"בית הלוי", יעקב אבינו חשש משני דברים. א'. מיד עשיו. ב'. ובעיקר, מיד אחי, מהאחוה והידידות וההתחברות היתרה איתו. באופן הראשון גופו בסכנה, ובאופן השני נשמתו בסכנה. ולעתיד לבוא, כתוב במדרש, יתעטף עשיו בטלית וישב בין הצדיקים, והקב"ה מושכו משם.

בספר "דגל מחנה אפרים" מתרץ, מפני צבועים אלה שלובשים בגדים לבנים בשבת, ולובשים טלית בערב שבת במנחה. מהם היה יעקב חושש, והתפלל "הצילני נא מיד אחי מיד עשיו", מפני מי שהוא "אחי" בחיצוניותו, ו"עשיו" בפנימיותו. **בספר "קדושת לוי" מתרץ**, עשו הוא השטן, הוא מלאך המוות - הוא יצר הרע. בקשת יעקב היתה 'הצילני נא' שלא יהיה עשו אחי, שלא יתגלגל שהיצר הרע יהיה 'אחי'. כי לפעמים יצר הרע מסית את האדם לעבירה על ידי שמצייר אותה כמצווה ובכך לוכד את האדם לעשות עבירה.

שים לב לעצמך

"ויקה מן הבא בידו מנחה לעשיו אחיו" (ל"ב - י"ד) - הרבי מקוצק היה אומר, מי שלוקח הכל מכל מה שבא לידו, אינו בורר רק את הנצרך לו ואינו בודק אם הוא טוב עבורו, הריהו מנחה לעשיו. הרב וולבה היה אומר תמיד, שבחור שלכל מקום שקוראים לו הוא מגיע, הוא מכניס את עצמו לגדרי "בהמה", שהרי אחד מקנייני הבהמה הוא "קורא לה והיא באה".

הכל טוב

"ואתה אמרת היטיב איטיב עמך" (ל"ב - י"ג) - רבי יחזקאל מקוזמיר למד מפסוק זה הנהגה שמתנהג הקב"ה עם בריותיו, כשפוגשים אדם ושואלים אותו מה שלומך? והוא עונה שלא יהיה יותר גרוע, אדם זה הוא כפוי טובה, הרי כל היום אופף אותו חסד מהקב"ה, צריך להודות על כל נשימה, וגם אם יש לו צרות או ייסורים, עדיין הוא צריך להודות על כל החסד שנעשה איתו, אבל אם הוא עונה ב"ה, שימשיך כך הלאה, זה מראה שהוא לא כפוי טובה והקב"ה מוסיף לתת לו עוד כהנה וכהנה. לומדים זאת מהפסוק "ואתה אמרת - היטב", שב"ה הכל טוב ולא חסר לי כלום, שומע את זה הקב"ה ואומר, אה, לכזה בן אדם "איטיב עמך", נמשיך הלאה לעשות לך רק טובה.

מציאות מדומה

"ויתן ביד עבדיו עדר עדר לבדו ויאמר אל עבדיו עברו לפני ורווח תשימו בין עדר ובין עדר" (ל"ב - י"ז)

עדר לפני חברו כדי להשביע עינו של אותו רשע (רש"י) אומר רבי יחזקאל לוינשטיין, בוא ותראה מה השביע עינו של אותו רשע? כלום! אוויר - ר ו ו ח ! כך כל תאוות העולם, הם רק דמיון כאילו יש לו ממשות, ובאמת כלום אין בו. ולפי"ז ביאר את מנהג ישראל שמניחים יד על העיניים בקריאת שמע - כדי שנדע כי רק האמונה בה' היא האמיתית, וכל מה שאתה רואה בעיניך היא מציאות זמנית ולא ממשית. "כוח אוויר" המטעה את האדם.

אף פעם לא מאוחר

"ואת אחד עשר ילדיו" (ל"ב - כ"ג) - שמא תחזירנו למוטב. (רש"י) - ר' יחזקאל לוינשטיין אמר כי מכאן ניתן ללמוד עד כמה יש תקווה לכל אדם לחזור בתשובה עד יומו האחרון, שהרי באותה תקופה היה עשוי שקוע ברשעו יותר ממאה שנה, ובכל זאת לדברי חז"ל הייתה אפשרות לחזרתו בתשובה אם היה נישא לצדקת כדינה. "עד יום מותו תחכה לו בתשובה".

מלאך או בן אדם?!

"ויאבק איש עמו" (ל"ב - כ"ה) - הוא שרו של עשיו. (רש"י) מנין לרש"י שזהו שרו של עשיו הרי להלן (ל"ז - ט"ו) כתוב "וישאלהו האיש לאמר" פרש"י זה גבריאל, מנין לרש"י שה"איש" בפרשתנו הוא שרו של עשיו וה"איש" להלן הוא גבריאל, מתרץ רבי לייב מוכיח, בפרשתנו יעקב ביקש מהמלאך שיברך אותו, עונה לו המלאך דאין לו זמן כי צריך לומר שירה, איש כזה שכאשר מבקשים ממנו טובה הוא עונה שצריך להתפלל ולומר שירה, הרי הוא שרו של עשיו. אבל להלן המלאך מתעניין ומציע עזרה אף שיתכן שגם היה צריך להתפלל, איש זה הוא המלאך גבריאל.

תקן את עצמך אחר כך תתקן אחרים

מסופר על כפרי מחוסר ממון שנסע לעיר הגדולה לחפש פרנסה. בהגיעו מצא עבודה להיות שוליה של אופה. בעבודתו מצא לחם לאכול, מעון חם ללון בו ועם הזמן למד את המקצוע. כך חסך סכום נאה. בחלוף הימים נפרד הכפרי ממעבדו, נטל את סכום הכסף בידו ושם פעמיו אל כפרו. "סכום זה יספיק לי לפרוע את כל חובותיי ואף לפתוח מאפיה קטנה" חשב לעצמו. הרהוריו נקטעו בפקודה חדה: "עצור!" מהחורשה הגיח שודד דרכים, "או הכסף או חיים!" קרא לעברו, כשרובה טעון בידו. אין מתווכחים עם רובה טעון, וכל אשר לו יתן בעד נפשו... נטל את צרור כספו ומסרו לשודד. "בקשה לי אליך" אמר הכפרי לשודד, "ראה נא, כסף זה חסכתי במשך שנתיים להביא אל בני ביתי. הם מחכים ונכספים להגעתי עם כספי באמתחתי, אך מכיוון שעתה ריקם שלחתי הם לא יאמינו לי ויאמרו שבזזתי את כל הכסף בתאוות שונות. אנא ממך, מבקש אני ממך לתלות את מעילי על העץ ואתה תירה בו מספר כדורים, כך יאמינו שנשדדתי..." נאות השודד ופתח בצרור ריות אל המעיל התלוי על עץ. עמד לידו הכפרי וצעק: "עוד! עוד! תירה עוד כדורים". "אין עוד כדורים" השיב השודד. כששמע כך הכפרי קפץ על השודד ובמכות אגרוף השיב כספו. זעק השודד לעברו: "למה רימיתני? לא מספיק שהפלת בי את מכותיך, עוד לקחת את כספי..."

"וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר" - פירש רש"י: "יעקב שכח פכים קטנים וחזר לקחת אותם". מיד "ויאבק איש עימו" - האיש הוא שרו של עשו, יצר הרע הנאבק עם האדם מיום היוולדו כדי להחטיאו ממטרתו. דרכו של היצר לחזר אחר "פכים קטנים", לתפוס את האדם על מעשים קטנים ולקטרג עליו, בעוד שהוא דואג להרס האדם ונשמתו. לעיתים אנו מתנהגים כמו היצר הרע, תופסים את האחר על טעויות קטנות, מוכיחים אותו, מלקים אותו בהבל פינו בעוד אנו עושים דברים הרסניים יותר, לנו ולסביבה. אנו "שודדים" את האחר ובסוף בוכים שלקח הוא את כספנו - מפילים עליו את הכישלונות שלנו. לפני שאתה מלקה את האחר על דברים קטנים שעשה התבונן שאתה לא הורס לעצמך ואת עצמך בצד האחר... מעשיך יכולים להביא אותך למקומות טובים, ומעשיך יכולים להביא אותך למקומות של חושך ומדבר. התנהג כמו יעקב אבינו, תחזר אחרי "פכים קטנים", אסוף בדרכך ככל העולה בידך כדי שתחזור אל מקומך עמוס באוצרות נצחיים... תקן את עצמך אחר כך תתפנה לתקן את העולם...

דיבורים טובים

"ויהי בהקשותה ותאמר לה המיילדת אל תיראי כי גם זה לך בן" (ל"ה - י"ז)

לכאורה קשה, לשם מה נכתב פסוק זה כלל בתורה הקדושה, ומה צורך יש לנו לדעת מה אמרה המיילדת בשעת הלידה? **מבאר רבי אלימלך בידרמן**, בא הכתוב ללמדנו עד כמה יקר בעיני ה' כשאחד מחזק את השני ומרגיעו לבל יתיירא, ואף שבעצם לא חידשה המיילדת מאומה לרחל, כי בביטחונה של רחל בוודאי כבר ידעה בבירור שתלד בן - שהרי כך הייתה תפילתה, 'יוסף ה' לי בן אחר', ומה גם ש'נביאה' היתה, אך כל דיבור ודיבור טוב בין איש לרעהו, אף אם לא חיזקו בפועל, גם כן חשוב הוא מאד, 'ויכתב בספר זכרון' מעשיה של מילדת זו. ועל כגון דא אמרו 'יש קונה עולמו בשעה אחת'.

להסתפק במועט

"קח נא את ברכתי אשר הבאת לך כי חנני אלוקים וכי יש לי כל" (ל"ג - י"א)

פרש"י כל ספוקי, ועשיו דבר בלשון גאווה, יש לי רב, יותר ויותר מכדי צרכי. עשיו אומר "יש לי רב" - הרבה, אך לא הכל. **אומר ה"כלי יקר"** הרשעים, אף על פי שיש להם כל כסף וזהב שבעולם, נראה להם שעדיין הם חסרים ויש להם רב אבל לא כל צרכם. לכן אומר עשיו "יש לי רב", יש בידו מנה מתאוה למאתיים. והצדיקים בדיוק להיפך, אף שיש בידם מעט, הם מסתפקים בו ושמחים בחלקם כאילו יש להם כל!

מוסיף רבי אליהו לופיאן בשם ה"החפץ חיים" לבאר, שזה מה שאנו אומרים בברכת המזון "ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב". לכאורה אנחנו רואים הרבה צדיקים דורשי ה' שחיים בעוני ובמצוקה. אומר החפץ חיים, לא כתוב דורשי ה' יהיה להם כל טוב, אלא "לא יחסרו כל טוב", של יחסר להם דבר, כיון שתמיד הם שמחים בחלקם.

"החפץ חיים" היה אומר "רצון יראיו יעשה", הקב"ה ממלא את רצון יראיו, אבל היראים האמיתיים אינם רוצים יותר ממה שהקדוש ברוך הוא נותן להם. אין להם רצון אחר, זהו רצון יחיד במינו, רצון יראיו.

בזכות נשים צדקניות

"וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלוקים את עבדך" (ל"ג - ה')

יעקב ידע שמטרתו של עשיו היא לקלקל את הילדים, כמו שכתוב במדרש "ויגע בכף ירכו", נגע בצדיקים ובצדיקות בנביאים ובנביאות שהן עתידים לעמוד ממנו (בר"ר ע"ז ג') ולכן כשעשיו שואל את יעקב על הילדים, עונה לו יעקב, אתה חושב שהילדים שלי? הם לא שלי, הם של הקב"ה, והוא הפקיד אותם בידי ולכן אין לי רשות להפקיר אותם או למסור לך אותם חס וחלילה. וכידוע שבנים ובנות צדיקים וצדיקות הנולדים לאדם זה בזכות אשתו השומרת על **חנן חלה נדה נר**. עשיו מתפעל מהילדים הצדיקים והקדושים ושואל "מי אלה לך" איך יצא לך כאלו ילדים מחונכים? עונה יעקב: הילדים אשר **"חנן"** אלקים את עבדך, הם יצאו מחונכים בזכות הצניעות והמצוות של נשותיי הצדקניות.

נקודה למחשבה

"קטנתי מכל החסדים" (ל"ב - י"א) - רבי משה פיינשטיין בספרו "דרש משה" אומר, בוא וראה עומק מידת הדין.

שהרי המלאכים שמרו על יעקב בשעת יציאתו לחרן, ומלאכים שמרו עליו כשחזר לארץ ישראל ולא הניחו אותו ללא שמירה, ובכל זאת היה יעקב חושש מפחד שמא יגרום החטא. על אחת כמה וכמה אנו שאין לנו את שמירת המלאכים כמה אנחנו צריכים לפחד מן החטא ומהמקטרגים שנבראו מחטאיו של האדם.

רעיון מהפרשה

כל מי שעסוק בטפול לסוגיו, מכיר את זה. אנשים באים לטיפול לפי עונות... תקופות ארוכות הם סובלים ואז פתאום משהו לוחץ והם רצים לטפול בהיסטריה. ואם הטיפול לא התחיל? אז הם שוב שוכחים...

פרשתנו מתארת כיצד יעקב מנצל את ההזדמנות שעולים לבנות מזבח בבית אל כדי לשכנע את משפחתו לזרוק את דברי הע"ז שהיו איתם. ומה קרה עד אז? זה לא הפריע להם? ברור שכן, אבל הם היו רדומים. כי החכמה היא לנצל הזדמנויות!

אקטואליה בפרשה

מדהים! יותר יהודים נעלמו מן הנוף בשבעים שנה שלאחר השואה, מאשר מספר היהודים שנרצחו בשואה. את מה שלא הצליחו לעשות תאי הגזים באירופה הצליח לעשות החיבוק האמריקאי הנדיב. יהודים פשוט מתבוללים.

כאשר עשו פוגש את יעקב בפרשתנו לאחר שנים של ניתוק, הוא מנשק אותו. אך חז"ל אומרים שלא היתה זו נשיקה באמת אלא נשיכה. כי מה שנראה כלפי חוץ כנשיקה אוהבת, יכול להיות באמת נשיכה כואבת. ככה זה כשמדובר בעשו.

הפתגם: הסוד לחיים מאושרים - לתת מהלב, במקום לקחת ללב!!

~ שבת שלום ומבורך ~